



**СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД
ОРОЛЦОХ ХЭНТИЙ АЙМГИЙН МӨРӨН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНЫ
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Уриа:

хүч нэмье



НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. Орлоготой иргэн

- 1.1.1.1. Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг нэмэгдүүлж өрхийн бичил бизнесийг дэмжих бодлогыг үргэлжлүүлнэ.
- 1.1.1.2. Гарааны бизнес эрхлэгч оюутан, залууст бизнесээ тэлэх, эрчимжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар олгох чадавхыг бэхжүүлнэ.
- 1.1.1.3. Орлого багатай өрхийн ажил эрхлээгүй насанд хүрсэн гишүүдийг бүртгэлжүүлж, мэргэшил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтад хамруулна.
- 1.1.1.4. Мөрөн суманд хийгдсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бодлогоор дэмжиж, тэгш гараанаас бизнес эрхлэх нөхцлийг бий болгоно.
- 1.1.1.5. Иргэдийн туршлага, ур чадвартаа түшиглэн хийж байгаа бизнесийг дэмжиж, шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмж, төхөөрөмж авах хөнгөлөлттэй зээл олгоно.

1.2. Эрүүл иргэн

- 1.2.1.1. Иргэн бүрийг эрүүл мэндийн оношилгоонд жил бүр хамруулна.
- 1.2.1.2. Хавдар, зүрх судасны өвчлөлийг эрт илрүүлэх бололцоог хангаж, оношилгоо, эмчилгээ хийлгэх иргэдийн урсгалыг эрс бууруулна.
- 1.2.1.3. Сумын эрүүл мэндийн төвийн удирдлага, менежментийг улс төрөөс ангид байлгаж, чадварлаг хүний нөөц, хамт олны дэмжлэгт тулгуурлан томилно.
- 1.2.1.4. “Элэг бүтэн Монгол” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, “Хавдрын эсрэг хамтдаа” хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.1.5. “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэх, хүүхдийн хоолойн архаг (ангина) өвчнийг эрт илрүүлэн эмчлэх, ирээдүйд учрах эрүүл мэндийн эрсдэлээс бага насанд нь сэргийлэх “Эрүүл ирээдүй” дэд хөтөлбөрийг орон нутгийн хэмжээнд хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.1.6. Амьжиргааны баталгаажих түвшнээс доогуур орлоготой иргэдэд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авах “Цахим карт” олгоно. 231714429
ЮА0046 907
- 1.2.1.7. Унадаг дугуй унах, гүйх, дасгал хөдөлгөөн хийх, бие бялдараа хөгжүүлэх, эрүүл хооллолт зэрэг эрүүл байхад чиглэсэн хөдөлгөөн, санаачлагыг бодлогоор дэмжинэ.

1.3. Чанартай боловсрол

- 1.3.1.1. “Үдийн хоол” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, хүүхдэд шим тэжээл, амин дэмээр баялаг хоолоор үйлчилнэ.
- 1.3.1.2. Сэтгэл зүйч-мэргэжилтнийг сургууль бүрд ажиллуулна.
- 1.3.1.3. Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй хүүхэд ердийн сургууль, цэцэрлэгт сурах, хөгжих орчин бүрдүүлнэ.
- 1.3.1.4. Сурагчдын сонирхол, авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэх, сонгон, секц, дугуйлангийн үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.
- 1.3.1.5. Сургуулийн дотуур байр, ногоон хөгжлийн байгууламж, спортын болон урлагийн заал, цайны газар, мэдээлэл зүйн сургалтын танхимыг тохижуулж, тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн

бэрхшээл)-тэй суралцагчдад зориулсан тохируулгат орчин бүрдүүлнэ.

1.3.1.6.Нүхэн жорлонтой бүх цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн өрөөтэй болгож, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.

1.3.1.7.Олон улсын түвшинд зохион байгуулагдаж буй олимпиад, уралдаан, тэмцээнд оролцож, амжилт үзүүлсэн суралцагч, багш, судлаач, багийг дэмжиж урамшуулна.

1.3.1.8.Ном унших, номын сан, өргөөг олон нийтэд хүртээмжэйгээр байгуулах түүгээр үйлчлэх санал санаачлагыг дэмжих, ном уншсан хүүхэд иргэдийг урамшуулах, ном унших хөдөлгөөнийг өргөжүүлнэ.

1.4.Тогтвортой-амар, амгалан гэр бүл

1.4.1.1.Өрхийн амьжиргааны түвшинг тогтоох аргачлалд тулгуурлан хүнсний талон зэрэг нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1.4.1.2.Орлого багатай өрхийн нийгмийн хамгаалал, амьжиргааг дээшлүүлэх олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээг нэвтрүүлнэ.

1.4.1.3.Угийн бичгээ хөтлөх, цус ойртолтоос урьдчилан сэргийлэх, удмын сангаа хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.

1.4.1.4.Гэр бүл, өрхийн хөгжлийг дэмжих ажлыг орон нутгийн түвшинд зохион байгуулж, хэрэгжүүлнэ.

1.5.Хүүхэд хамгаалал, хөгжил

1.5.1.1.Хүүхдийн хөгжил, авьяас, ур чадвар, техник сэтгэлгээ, нийгмийн төлөвшилтийг дэмжихэд эцэг, эхчүүдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

1.5.1.2.Хүүхдийг зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлж, хүүхэд олноор зорчих хэсгийг гарц, гэрлэн дохио, хурд сааруулагч, камертай болгоно.

1.5.1.3.Хүүхдийн тоглоомын талбай, орчны стандартыг мөрдүүлж, хүүхдэд аюулгүй орчин бүрдүүлж, хяналтыг сайжруулна.

1.6.Мөрөнгийн Залуучуудын хөгжил

1.6.1.1.Гэр бүл, хүүхэд, оюутан, залуучууд чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрөөх орчин бий болгоход анхаарч ажиллана.

1.6.1.2.Хүүхэд, оюутан, залуучууд, өсвөр үеийнхнийг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангаж ажиллана.

1.6.1.3.Залуу гэр бүлийн эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн харилцаа, сэтгэл зүй, хөгжлийн хэрэгцээг дэмжиж ажиллана.

1.7.Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэдээ дэмжих

1.7.1.1.Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэдийн эрх, оролцоог хангаж, нөхөн сэргээх эмчилгээ, сувилгаа болон хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.

1.7.1.2.Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэд хэрэгцээт үйлчилгээгээ авах нөхцлийг төрийн болон бусад бүх байгууллагад бүрдүүлнэ.

1.7.1.3.Байнгын асаргаа шаардлагатай тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэд, ахмадуудад зориулсан төрөлжсөн асрамж, сувиллын үйлчилгээнд хамруулна.

1.8.Ахмадуудад үзүүлэх үйлчилгээ

- 1.8.1.1.Ахмад настны орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх ажил эрхлэлт, зөвлөх үйлчилгээг үр дүнтэй хэлбэрээр үргэлжлүүлнэ.
- 1.8.1.2.Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрүүлэх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх хөгжлийн төвүүдийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулна.
- 1.8.1.3. Ахмад настуудаа жил бүр нөхөн сэргээх эмчилгээ, сувилгаанд хамруулна.

2. ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1.Хөгжилд хөтлөх мега төслүүд

- 2.1.1.1.Бичил уурхайн орон нутгийн хөгжилд оруулах нөлөө, үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.1.1.2.Чандганы нүүрсний уурхайг шахмал түлшний үйлдвэр барих хувийн хэвшлийн санаачлагыг дэмжинэ.
- 2.1.1.3.300 тн багтаамж бүхий хүнсний ногооны зоорийг байгуулна.
- 2.1.1.4. Хүнсний нарийн ногоог боловсруулах цехийг байгуулна.
- 2.1.1.5.Орон сууцны хангамжийг сумын хэмжээнд нэмэгдүүлнэ.

2.1.1.ХАА-н чиглэл

- 2.1.1.6.Мал, амьтны гаралтай арьс, шир, үслэг боловсруулах цехийг байгуулж ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.
- 2.1.1.7.“Монгол мал-2” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын тоог чанарт шилжүүлж ашиг шим, хүртээмжийг сайжруулах, малын генийн санг хамгаална.
- 2.1.1.8.Малыг ялган тэмдэглэх, малыг им тамга, тэмдэг, зүсмийн бүртгэлд бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сантай болно.
- 2.1.1.9.Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулна.
- 2.1.1.10. Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногоогоор аймгийн хэрэгцээг бүрэн хангана.
- 2.1.1.11. Хүлэмж, агуулахын аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногооны дотоодын хэрэгцээг жилийн турш тогтвортой хангана.
- 2.1.1.12. Царгас зэрэг тэжээлийн ургамал тариалах санаачлагыг дэмжинэ.

2.1.2. Төрөлжсөн аялал жуулчлал

- 2.1.2.1.Аялал жуулчлалын гол чиглэлийн авто зам дагуу түр буудаллах үйлчилгээний цогцолбор байгуулна.
- 2.1.2.2.Нутаг орноо сурталчлан таниулах ажлыг дэмжиж, иргэдийн амьжиргааг дээшлүүлэхэд чиглэсэн бичил худалдаа, үйлчилгээ үзүүлэх боломжоор хангана.
- 2.1.2.3.Мөрөнгийн бренд санаачлагыг үргэлжлүүлж, бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.



ГУРАВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

3.1. Цахим шуурхай төрийн үйлчилгээ

- 3.2.1. Төрийн байгууллагын үйлчилгээнд цахим технологи нэвтрүүлж, хүнд суртал үүсгэж буй үйлчилгээнүүдийг цахимжуулна.
- 3.2.3. Хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ нэвтрүүлэх зорилгоор төрийн байгууллагуудын үйлчилгээг сайжруулж, төрийн албан хаагчдыг чадавхжуулж, төсвийн зардлыг хэмнэнэ.
- 3.2.4. Төрийн байгууллагын эд хөрөнгийн ашиглалт, бүртгэл, хамгаалалтын байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, холбогдох арга хэмжээ, хариуцлага тооцож ажиллана.
- 3.2.5. Төрийн албан хаагчдын интернет орчин /фэйсбүүк, сошиал/-д ажиллах цагийг хязгаарлах, ажлын цагт сошиал сүлжээнд орохгүй болгоно.
- 3.2.6. Орон нутгийн хөгжлийн сан, бусад нийтийн эрх ашигт үйлчилдэг сангийн үйл ажиллагааг иргэд, хувийн хэвшлийн үйл ажиллагааг дэмжихэд чиглүүлэн, олон нийтэд нээлттэй, хяналттай тогтолцоонд бүрэн шилжүүлнэ.

3.3. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба

- 3.3.1. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- 3.3.2. Төрийн албан хаагчийн үйл ажиллагааг үнэлэхдээ ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг шалгуур болгож, ёс зүйн зөрчил гаргасан төрийн алба хаагчид хүлээлгэх хариуцлагыг чангатгана.
- 3.3.3. Төрийн албанд шинээр томилогдсон иргэнийг орон нутаг, төрийн албаны анхан шатны нэгжид ажиллуулан дадлагажуулах замаар мэдлэг чадвар, туршлагыг нэмэгдүүлнэ.
- 3.3.4. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилнэ.

ДӨРӨВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

4.1. Баталгаат ундны ус

- 4.1.1. Цэнгэг усны нөөц, гол мөрний урсац бүрэлдэх эхийг сум, аймаг, улсын тусгай хамгаалалтад авах саналыг гаргана.

4.2. Хариуцлагатай уул уурхай

- 4.2.1. Уул уурхайн лиценз олголтыг сумын хэмжээнд бүрэн зогсоож, мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй болгож, хууль зөрчиж олгосон зөвшөөрлийг хүчингүй болгоно.
- 4.2.2. Бичил уурхайтай холбоотой асуудлыг цэгцэлж, зөвшөөрөл олгох явцыг олон нийтийн хяналтын дор зохион байгуулдаг болгоно.

4.3. Хүрээлэн буй орчин, уур амьсгалын өөрчлөлт

- 4.3.1. Тусгай хамгаалалттай газар, хамгаалалтад авсан газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.
- 4.3.2. Суурин газрын ногоон байгууламжууд, зүлэгжилтийг стандарт шаардлагад нийцүүлэн, хогийн ургамлаас салах, ургаа модыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр эрүүлжүүлэх, модыг загвар оруулж хэлбэржүүлэх ажлыг мэргэжлийн түвшинд хийнэ.

- 4.3.3. “Ногоон хэрэм” төсөл хэрэгжүүлж, уул уурхай, газар тариалан, дэд бүтцийн байгууламж, бэлчээр ашиглалтын улмаас эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж дахин ашиглах боломжтой болгоно.
- 4.3.4. Сум суурин газрын ногоон байгууламжийн эзлэх талбайн хэмжээг 15 хувьд хүргэнэ.
- 4.3.5. Сумын төв рүү орох 200 м хүртэлх замыг ногоон байгууламжтай болгох ажлыг эхлүүлнэ.
- 4.3.6. Цөлжилтийг бууруулж, бэлчээрийг доройтлоос сэргийлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 4.3.7. Бэлчээрийг усжуулах, худагжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- 4.3.8. Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэж, холбогдох хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 4.3.9. Бэлчээрийг нөхөн сэргээх “Малчдын дундын сан”-г бий болгоно.

ТАВ. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

5.1. Орон нутгийн хөгжил

- 5.1.1. Хөдөө орон нутагт бизнес эрхлэгчдийг төрийн бодлогоор дэмжин ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.
- 5.1.2. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- 5.1.3. Суурин газруудад байгаа хуучирч муудсан, эзэн эзэмшил, цаашид хэрхэх нь тодорхойгүй, иргэд олон нийтийн аюулгүй амгалан байдалд сөргөөр нөлөөлөхүйц барилга байгууламжийн эздийг тогтоон нэг мөр цэгцлэх, газрыг чөлөөлүүлэх, буулгах, шинээр бүтээн босгож эдийн засаг, нийгмийн эргэлтэд оруулна.
- 5.1.4. Сумын Засаг даргын Тамгын газрын барилгыг шинээр барина.
- 5.1.5. Бүрээт багийг төвийн барилгатай болгоно.
- 5.1.6. Малаас гарч байгаа дайвар бүтээгдэхүүнийг боловсруулах цехийг байгуулна.
- 5.1.7. Улсын чанартай зам дагуу худалдаа, үйлчилгээний цэгийг байгуулж, орон нутгийн бүтээгдэхүүнийг борлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 5.1.8. Сумын цэвэр усны худгийг SMART картын системд үе шаттайгаар шийдвэрлэнэ.

7
4082

